

ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
Стара Загора
Стопански факултет
Вх. №: 669
Дата: 19.03.2016г.

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд на тема „Функции и организация на социалното предприемачество в България“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност 05.02.21 Организация и управление на производството (по отрасли)

Автор на дисертационен труд: Константин Валентинов Стоянов

Рецензент: проф.д.ик.н. Йосиф Илиев Илиев, УНСС-гр.София, научни специалности: Икономика и управление; Организация и управление на производството.

Авторът на дисертационният труд Константин Стоянов е асистент в катедра „Индуриален бизнес и предприемачество“ към Стопански факултет на Тракийски университет, Стара Загора. Процедурата по насочване и защита на труда е в пълно съответствие с нормативните изисквания.

1. Оценка на концептуалната рамка на дисертационния труд

Концептуалната рамка на труда се съдържа в неговия увод. Налице са основания тя да бъде оценена високо, а аргументите за тази оценка са:

- Достатъчно прецизно и в много добра логическа последователност, са представени компонентите (опорните точки) на концептуалната рамка на дисертационното изследване. Върху тази основа е извършено структурирането на труда, целенасочено е неговото съдържание и е постигнато качество на труда, което напълно отговаря на изискванията.
- Безспорна е актуалността на темата на дисертационния труд в научно и особено в практическо отношение. Тя убедително е аргументирана в увода и пронизва цялостното изследване.
- Оценявам твърде положително дефинираните от автора: изследователска теза; цел и задачи на изследването; предмет и обект на дисертационното изследване; подходи и методи на изследване. Тази оценка произтича от

постигнатото единство между тези ключови компоненти на концептуалната рамка, което, от своя страна, предполага съдържателното разработване на дисертационния труд, неговите резултати и качество.

2. Съдържателна характеристика и оценка на дисертационния труд

Структурата на дисертационният труд логически произтича от дефинираната основна цел и поставените задачи за нейното изпълнение. Трите глави на труда по успешен начин обвързват теоретични (научни) основи на социалното предприемачество и аналитично проучване на неговото състояние, функции и организация в страната. Налице са широк кръг доказателствени факти, представящи убедително качествата на докторанта да извършва изследване със завършен характер, а именно:

- **Първата глава** на дисертационният труд съдържа доказателства и дава основание да се оцени твърде положително задълбоченото теоретично (научно) проучване по темата от докторант Стоянов. Впечатляващ е не само огромният брой използвани литературни източници (над 300, от които над 200 чуждоезикови), а преди всичко тяхното добросъвестно и коректно използване от докторанта. Осъщественият от него литературен анализ показва високата степен на познаване и обобщаване на третираната научна проблематика, към която той има трайни интереси. Съдържанието на първа глава позволява да оценя положително и творческата интерпретация на докторант Стоянов, произтичаща от използваните и въведени в нея теоретични положения и постановки.

В главата е направена на добро равнище аналитична характеристика на научните основи (понятиен апарат; концепции; форми на проявление) на социалната икономика, социалното предприемачество и социалното предприятие. Развитието им е „проследено“ в исторически план като са разкрити основни различия в САЩ и Европа. Специално са анализирани основни документи на Европейския съюз, свързани с активизиране на социалното предприемачество. Значим акцент е поставен върху

съдържателната характеристика на социалното предприятие. Според мен, правилно в първа глава са изследвани и тенденции в развитието на социалното предприемачество в България като фокуса е поставен върху проучване на основни нормативни и стратегически документи. По отношение на социалното предприятие в България изследването на докторанта акцентира преди всичко върху проблемни полета и нерешени въпроси в нормативно-регулативен план – т.е. проблеми, които задържат неговото развитие в страната.

Оценявам положително и последния параграф на първа глава, в който на основата на проучените литературни и нормативни източници е предложен подхода и методологическата рамка на изследването в следващите две глави на дисертационния труд.

- **Втората глава** на дисертационният труд има изцяло аналитичен характер и обхваща сравнителен анализ на социалното предприемачество в България, Австрия и Литва. Намирам за много добре аргументиран избора на двете страни (Австрия и Литва) при сравнителния анализ, извършен от докторанта.

Важно постижение на докторант Стоянов във втора глава представляват изведените от него четири групи показатели и фактори при следващия сравнителен анализ. Чрез тяхното използване той преодолява в много голяма степен „описателността“ и успешно целенасочва анализа.

Обобщенията и изводите от направения сравнителен анализ, са коректни. Особено ценно е, че разкривайки положителни и отрицателни страни на социалното предприемачество в сравняваните с България две страни, докторантът достатъчно убедително посочва и препоръки за възможно използване на чуждите постижения в практиката на социалното предприемачество в България. По този начин сравнителният анализ не е самоцелен, а с ясна ориентация за ползване на добри чужди практики в социалното предприемачество. Оценявам положително произтичащата от сравнителния анализ и разработена от докторанта таблица, обхващаща картографиране на социалните предприятия в България, Австрия и Литва.

- **Третата глава** на дисертационният труд представлява конкретен анализ на социалното предприемачество и социалните предприятия в България. Като отчита редица трудности и слабости в информационното осигуряване, правилно докторант Стоянов комбинира за анализа подходяща информация от Националния статистически институт и Министерството на труда и социалната политика със собствена и добре разработена анкетна карта. Нейното насочване към определен обхват от социални предприятия, позволява да се задълбочи проучването и се достигне до достатъчно реални резултати от него.

Конкретният анализ, извършен от докторанта е основан на основни икономически показатели от дейността на социалните организации, като той правилно е допълнен с отчитане на фактори като численост на персонала, принадлежност към икономически сектор, географско разположение на организациите. Анализът е богато онагледен с коректно разработени графики. Приложената сред определен обхват от респонденти (респ. социални организации) анкета позволява на докторанта да достигне до нови изводи, предимно идентифициращи проблемни полета във функционирането и развитието на социалните организации в страната. Обобщените резултати от анкетното проучване са представени коректно в съответни графики.

Цялостните резултати от дисертационното изследване са представени в заключението на труда под формата на обобщения, изводи и препоръки. Макар и в синтезиран вид изводите и препоръките на докторанта отразяват правилно основните моменти от извършеното проучване и имат ползност за българската практика при по-нагъдъшното развитие на социалното предприемачество и социалните предприятия.

Като се връщам към концептуалната рамка на дисертационния труд и по-специално на дефинираните в нея основна цел, изследователски задачи и изследователска теза, имам основания да направя обобщаващ оценъчен извод: Целта и изследователските задачи са последователно и реално изпълнени чрез дисертационното изследване, а изследователската теза на докторант Стоянов е потвърдена.

3. Приноси на дисертационният труд

Оценявам като коректна, приложената в материалите по защита на дисертационния труд авторова справка за приноси в труда.

Без значимо разминаване с дефинираните от докторанта приноси, аз ги определям в две групи, както следва:

Научни приноси

1. Теоретичният анализ на основите на социалното предприемачество и по-специално проучените подходи за неговата съдържателна характеристика, са доразвити и обогатени от докторант Стоянов чрез аргументиране на собствена формулировка на категорията "социално предприемачество".

2. В съответствие с комплексния характер и многостранна роля на социалното предприемачество и социалните предприятия, в дисертационния труд е разработена методическа схема за техния анализ (вкл. сравнителен анализ), основана на четири групи показатели и фактори.

Научно-приложни приноси

3. Методическите положения са приложени успешно при извършен от докторанта сравнителен анализ на състоянието и предпоставките за развитие на социалното предприемачество в България, Австрия и Литва. Налице са доказателствени факти за тяхната действеност и полезност, както и за възможностите за използване и в други научни изследвания и разкриване на добри практики в развитието на социалното предприемачество.

4. Осъществено е богато практическо проучване на самоопределилите се социални предприятия в страната, основано както на статистическа информация, така и на техни икономически показатели, което дава доказателствени факти за състоянието и развитието на социалното предприемачество у нас, неговото място, роля и проблемни полета.

5. Разработен и приложен е инструментариум за изследване на социалното предприемачество, насочен към разкриване от гледна точка на социални организации на значими за развитието им решения.

Приносителите са лично дело на докторанта.

4. Оценка на съответствието на автореферата на съдържанието на дисертационния труд

Внимателното запознаване с автореферата ми дава основание да направя два оценъчни извода:

Първо, в съдържателно и структурно отношение авторефератът напълно съответства на дисертационния труд. Той отразява основните моменти в дисертацията и дава ясна представа за постигнатото от докторанта.

Второ, авторефератът, както и цялостното съдържание на дисертационния труд, са написани на ясен, разбираем и издържан в научно отношение стил.

По дисертационния труд са направени три публикации (и трите са на английски език), с което в една необходима степен е осигурена неговата публичност.

5. Критични бележки и препоръки

Внимателното запознаване с дисертационния труд ми дава основание да обобщя, че в него не се съдържат погрешни постановки и пропуски, които да влошават качеството му. Същевременно могат да се посочат някои бележки, както и да се поставят въпроси, по които докторантът да вземе отношение при защитата на труда:

1. Независимо от твърде положителната ми оценка за увода и концептуалната рамка на труда, съдържаща се в него, считам, че мястото на „логическата последователност в реализацията на цялостното изследване“ трябва да бъде в самия край на увода (т.е. да произтича от обекта, предмета, целта и задачите на изследването).

2. Възможно е било по-прецизно дефиниране на четирите параграфа на втора глава на дисертационния труд. Имам предвид „по-активна“ формулировка на самите параграфи за сметка на описателност на изследваните фактори.

3. На отделни места се забелязва „припокриване“ на методология и методика на изследване (има предвид параграф 4 на първа глава на труда). Необходимо е при защитата докторантът да внесе яснота по горното „припокриване“.

4. Много краткото съдържание на параграф 5 на трета глава (обобщения), произтича от подхода на докторанта да въведе основните изводи и препоръки в заключението на труда. Без да оспорвам възприетият подход, считам, че по-правилно е изводите и препоръките да приключват третата глава на дисертационното изследване. Въпросът ми към докторанта е при защитата (вкл. при представяне на труда) да аргументира кратко изпълнението на поставените в изследването задачи, постигането на целта на изследването и доказването на изследователската теза.

Заключение

Рецензираният дисертационен труд е научно изследване на значим и актуален за теорията и практиката проблем. Изследването обогатява, прецизира и конкретизира съществуващи научни знания. В него са приложени успешно методи за идентифициране състоянието на социалното предприемачество в страната и са дефинирани препоръки за развитието му.

Изследователските задачи са успешно изпълнени, а поставената основна цел е постигната. Научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд обогатяват научното знание и подпомагат практиката.

Дисертационният труд напълно отговаря на законовите изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. С пълна убеденост давам **положителна оценка** на дисертационния труд и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на докторанта **ас. Константин Валентинов Стоянов образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност 05.02.21 „Организация и управление на производството (по отрасли)“**

12.05.2016г.

София

Рецензент:

(проф.д.ик.н. Йосиф Илиев)